

Ammatillisen koulutuksen erityisen tuen arviointi 2020–2021

Hyvä opetus- ja ohjaushenkilöstön edustaja

Tervetuloa vastaamaan Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) kyselyyn ammatillisen koulutuksen erityisestä tuesta. Karvi toteuttaa erityiseen tukeen liittyvän arvioinnin vuosien 2020–2021 aikana. Arviointi tuottaa tietoa erityisen tuen järjestämisestä sekä erityiseen tukeen liittyvistä toiminnoista. Arvioinnissa selvitetään järjestäjien, opetus- ja ohjaushenkilöstön sekä opiskelijoiden näkemyksiä erityisestä tuesta. Samalla kartoitetaan erityiseen tukeen liittyviä vahvuuksia ja kehittämistarpeita.

Arviointihankkeessa kerätään kyselytietoa koulutuksen järjestäjiltä sekä tutkintotavoitteisen koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstöltä. Opiskelijoilta hankitaan tietoa haastattelemalla otokseen valittujen järjestäjien opiskelijoita.

Tämä kysely on tarkoitettu perustutkintojen sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen opetus- ja ohjaushenkilöstölle. Kysely ei koske valmentavien koulutusten henkilöstöä. Toivomme mahdollisimman monen opetus- ja ohjaushenkilöstön edustajan vastaavan kyselyyn.

Kyselyssä selvitetään opettajien ja ohjaajien omia kokemuksia erityisestä tuesta sekä heidän näkemyksiään erityisen tuen asioista siinä koulutuksessa, jossa he työskentelevät. Kyselyyn vastataan nimettömästi. Tulokset raportoidaan siten, ettei yksittäisten vastaajien vastaukset käy ilmi.

Kysely koostuu seuraavista osiosta:

- Erityiseen tukeen liittyvä osaaminen, resurssit ja työnjako
- Erityisen tuen tarpeiden tunnistaminen
- Erityisen tuen suunnittelu
- Erityisen tuen toteutus
- Arvioinnin mukauttaminen ja ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen (vain perustutkinnoissa työskenteleville)
- Yhteistyö eri tahojen kanssa
- Vahvuudet erityisessä tuessa
- Erityisen tuen valtakunnalliset linjaukset (vain erityisopettajille/erityisen tuen vastuuhenkilöille)

Kyselyn lopussa on mahdollista antaa Karville palautetta.

Vastausohjeet

Kun vastaat kyselyyn, voit halutessasi pitää vastaamisessa taukoa painamalla kyselyn alalaidassa painiketta ”Tallenna ja jatka myöhemmin”. Kopioi ruudulla oleva linkki ja/tai lähetä se edelleen sähköpostiisi, jotta voit jatkaa kyselyn täyttämistä samasta kohdasta myöhemmin. Kun olet vastannut kyselyyn, tallenna lopullinen vastauksesi painamalla kyselyn lopussa ”Lähetä” -painiketta. Lähettämisen jälkeen voit tulostaa tai ladata vastaukset omaan käyttöösi.

Pyydämme vastaamaan kyselyyn 29.1.2021 mennessä.

Lisätietoja:

Arviointineuvos Jani Goman, jani.goman@karvi.fi, puhelin 029 533 5505

Arviointiasiantuntija Raisa Hievanen, raisa.hievanen@karvi.fi, puhelin 029 533 5542

Tietoja arvioinnista löytyy lisäksi hankkeen [verkkosivuilta](#).

Taustatiedot

Tähdellä (*) merkittyihin kysymyksiin on pakko vastata.

1. Koulutuksen järjestäjä, jonka palveluksessa työskentelet (*)
2. Pääasiallinen työtehtäväsi (*)
 - Ammatillisten tutkinnon osien opettaja
 - Yhteisten tutkinnon osien opettaja
 - Erityisopettaja tai muu erityisen tuen vastuuhenkilö
 - Opinto-ohjaaja
 - Muu ohjaaja
 - Muu, mikä?
3. Koulutus, jonka parissa työskentelet (*)
 - Vain perustutkintokoulutus
 - Vain ammatti- tai erikoisammattitutkintokoulutus
 - Sekä perustutkinto- että ammatti- tai erikoisammattitutkintokoulutus
4. Koulutusala, jolla työskentelet. Voit valita useamman, jos työskentelet useammalla alalla. (*)
 - Terveys- ja hyvinvointialat (esim. kasvatus ja ohjausalan perustutkinto, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto)
 - Tekniikan alat (esim. autoala, elintarvike, rakennus, kone)
 - Palvelualat (esim. ravintola, hius ja kauneus, matkailu, turvallisuus, logistiikka)
 - Kauppa, hallinto ja oikeustieteet (esim. liiketoiminta)
 - Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (esim. tieto- ja viestintätekniikka, ICT)
 - Humanistiset ja taidealat (esim. media, musiikki)
 - Maa- tai metsätalousalat (esim. maatalous, puutarha)
 - Luonnontieteet (esim. luonto- ja ympäristö)
 - Kasvatusalat (tähän alaan kuuluu vain liikenneopettajan erikoisammattitutkinto)
 - Yhteiskunnalliset alat (tähän kuuluu vain tieto- ja kirjastopalvelujen ammattitutkinto)
 - En tiedä alaa, mutta opetan tai ohjaan seuraavassa tutkinnossa: _____
 - Työskentelen tehtävissä, jotka eivät sijoitu erityisesti mihinkään koulutusalaan
5. Onko sinulla erityisopettajan kelpoisuus (suoritettuna opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia koskevan asetuksen 431/2018, 16 § mukaiset ammatillisen erityisopettajan opinnot tai erityisopetuksen tehtäviin ammatillisia valmiuksia antavat opinnot)? (*)
 - Kyllä
 - Ei

6. Kuinka usein opetat tai ohjaat erityisen tuen opiskelijoita? (*)
- Päivittäin
 - Viikoittain
 - Kuukausittain tai harvemmin

1. Erityiseen tukeen liittyvä osaaminen, resurssit ja työnjako

7. Arvioi seuraavia asioita omalla kohdallasi. (erittäin huono, huono, kohtalainen, hyvä, erittäin hyvä, ei kuulu tehtäviini)
- Osaamiseni opiskelijoiden erityisen tuen tarpeiden tunnistamiseen on...
 - Osaamiseni erityisen tuen opiskelijoiden opettamiseen tai ohjaamiseen oppilaitosympäristössä on...
 - Osaamiseni erityisen tuen opiskelijoiden ohjaamiseen työelämässä oppimisen aikana on...
 - Osaamiseni erityisen tuen opiskelijoiden opettamiseen tai ohjaamiseen etäopiskelun aikana on...
 - Työnantajani tuki erityiseen tukeen liittyvän osaamiseni kehittämiseksi on...
8. Arvioi, miten seuraavat asiat toteutuvat siinä koulutuksessa, jossa työskentelet. (Toteutuu: erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, en osaa sanoa)
- Opiskelijoiden erityisen tuen tarpeiden tunnistamiseen on riittävästi henkilöstöresursseja.
 - Erityisen tuen opiskelijoiden tukemiseen on riittävästi henkilöstöresursseja.
 - Erityiseen tukeen liittyvät vastuut ovat selkeät.
 - Erityiseen tukeen liittyvä työnjako on tarkoituksenmukainen.
9. Onko teillä käytössänne organisaatiotasoinen erityisen tuen järjestämistä tai toteutusta koskeva suunnitelma tai toiminnan kuvaus?
- Kyllä
 - Ei
 - En tiedä

Jos vastaat ”kyllä”, seuraa jatkokysymys:

Edellä mainittu suunnitelma tai toiminnan kuvaus tukee minua työskennellessäni erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kanssa.

- Erittäin huonosti
- Huonosti
- Kohtalaisesti
- Hyvin
- Erittäin hyvin
- En osaa sanoa

2. Erityisen tuen tarpeiden tunnistaminen

Erityisen tuen tarpeiden tunnistamisella tarkoitetaan tässä niitä toimintoja, joilla opiskelijan erityisen tuen tarve todetaan. Tuen tarve voi olla tiedossa jo ennen opiskelijaksi ottamista esim. nivelvaiheyhteistyön kautta tai opiskelijan mukanaan tuoman erityisopettajan, lääkärin tai vastaavan tahon lausunnon kautta. Erityisen tuen päätöstä ei kuitenkaan tehdä suoraan näiden perusteella, vaan yhdessä opiskelijan ja alaikäisen kohdalla huoltajan kanssa arvioidaan, millaista tukea opiskelija mahdollisesti tarvitsee ammatillisissa opinnoissa.

Erityisen tuen tarvetta voidaan arvioida koulutuksen alkuvaiheessa erilaisilla menetelmillä tai tavoilla. Erityisen tuen tarve voidaan tunnistaa myös myöhemmin opintojen aikana, jos opinnot eivät etene odotetusti tai jostain muusta yksilöllisestä syystä.

10. Arvioi, miten opiskelijoiden erityisen tuen tarpeiden tunnistaminen toimii opintojen alkuvaiheessa ja myöhemmin opintojen aikana siinä koulutuksessa, jossa työskentelet. (Toimii: erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, en osaa sanoa)

Perustutkintokoulutus

- tunnistaminen opintojen alkuvaiheessa
- tunnistaminen myöhemmin opintojen aikana

Ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutus

- tunnistaminen opintojen alkuvaiheessa
- tunnistaminen myöhemmin opintojen aikana

11. Arvioi, miten opiskelijoiden erityisen tuen tarpeiden tunnistaminen toimii yhteisissä ja ammatillisissa tutkinnon osissa. (Toimii: erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, en osaa sanoa)

- Tunnistaminen yhteisissä tutkinnon osissa
- Tunnistaminen ammatillisissa tutkinnon osissa

12. Mitä kehitettävää teillä on erityisen tuen tarpeiden tunnistamisessa siinä koulutuksessa, jossa työskentelet?
-

3. Erityisen tuen suunnittelu

Erityisen tuen suunnittelulla tarkoitetaan tässä niitä toimia, joiden avulla suunnitellaan opiskelijan tarvitsemat yksilölliset tukitoimet osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen.

Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijalle annettavasta erityisestä tuesta opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa kuultuaan. Opiskelijan erityisen tuen tarve ja opiskelijan kanssa sovitut tukitoimet kirjataan opiskelijan HOKS:iin. Erityistä tukea ja sen vaikuttavuutta tulee arvioida suunnitelmallisesti ja aina kun HOKS:ia päivitetään.

13. Arvioi, miten seuraavat asiat toteutuvat erityisen tuen suunnittelussa siinä koulutuksessa, jossa työskentelet. (Toteutuu: erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, en osaa sanoa)

- Opiskelijan kanssa sovitaan yhdessä tarvittavat tukitoimet.
- Alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa osallistetaan tukitoimien suunnitteluun.
- Erityisen tuen suunnittelussa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset tarpeet.
- Erityisen tuen suunnittelussa huomioidaan opiskelijoiden vahvuudet.
- Erityinen tuki suunnitellaan tutkinnon osittain.
- Tukitoimet kirjataan opiskelijan HOKS:iin.
- Opiskelijan saamaa erityistä tukea ja sen vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti HOKS:ia päivitettäessä.
- Tarvittaessa erityisen tuen päätös puretaan.

14. Mitä kehitettävää teillä on erityisen tuen suunnittelussa siinä koulutuksessa, jossa työskentelet?

4. Erityisen tuen toteutus

Erityinen tuki muodostuu opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin, tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvasta suunnitelmallisesta pedagogisesta tuesta sekä erityisistä opetus- ja opiskelujärjestelyistä.

15. Mitä tuen muotoja olet käyttänyt tai hyödyntänyt erityisen tuen opiskelijoiden tukemisessa viimeisen kolmen vuoden aikana? Voit valita yhden tai useampia.

- Erityisen tuen tarpeeseen annettu yksilöllinen ohjaus tai -tuki
- Pienryhmäopetus tai -ohjaus
- Samanaikaisopetus tai -ohjaus
- Pajatoiminta
- Opiskeluvalmiuksia tukevat opinnot
- Opintojen keventäminen (esimerkiksi lyhyemmät opiskeluviikot tai -päivät)
- Yksilölliset tilajärjestelyt (esim. rauhallisempi opiskeluympäristö)
- Lisääjan antaminen
- Asioiden kertaaminen
- Tehtävien ja ohjeiden selkeyttäminen
- Tehtävien ja ohjeiden osittaminen
- Havainnolliset oppimateriaalit
- Muita, mitä? _____

16. Arvioi seuraavia asioita koulutuksessa, jossa työskentelet. (Erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, en osaa sanoa)

- Käytössämme olevilla erityisen tuen muodoilla ja järjestelyillä pystytään vastaamaan erityisen tuen opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin.
- Opiskelijat saavat tarvitsemaansa erityistä tukea opiskellessaan oppilaitoksessa.
- Opiskelijat saavat tarvitsemaansa erityistä tukea ollessaan työelämässä oppimassa.
- Opiskelijat saavat tarvitsemaansa erityistä tukea näytöissä.
- Opiskelijat saavat tarvitsemaansa erityistä tukea opiskellessaan etänä.
- Erityisen tuen toteutuksessa huomioidaan opiskelijoiden vahvuudet.

17. Arvioi, miten opiskelijat saavat erityistä tukea koulutuksessa, jossa työskentelet. (Erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, en osaa sanoa)

Opiskelijat saavat tarvitsemaansa erityistä tukea

- perustutkintokoulutuksessa.
- ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksessa.
- yhteisissä tutkinnon osissa.
- ammatillisissa tutkinnon osissa.

18. Mitä kehitettävää teillä on erityisen tuen toteutuksessa oppilaitosympäristössä siinä koulutuksessa, jossa työskentelet?

19. Mitä kehitettävää teillä on erityisen tuen toteutuksessa työelämässä oppimisessa siinä koulutuksessa, jossa työskentelet?

5. Arvioinnin mukauttaminen ja ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen ammatillisissa perustutkinnoissa

Arvioinnin mukauttamisella tarkoitetaan tässä koulutuksen järjestäjän tekemää päätöstä tutkinnon osan osaamisen arvioinnin mukauttamisesta. Jos erityistä tukea tarvitseva opiskelija ei pedagogisista järjestelyistä ja tiiviistä tuesta huolimatta pysty saavuttamaan tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden tyydyttävän 1-tason mukaista osaamista, voidaan osaamisen arviointia mukauttaa.

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisella tarkoitetaan tässä koulutuksen järjestäjän tekemää päätöstä poiketa tutkinnon perusteissa määritellyistä ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista. Näin voidaan toimia, jos ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen huomioon ottaen joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia tai jos poikkeaminen on perusteltua opiskelijan vammaan tai terveydentilaan liittyvien syiden takia.

Arvioinnin mukauttaminen ja ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen on mahdollista ainoastaan perustutkintokoulutuksessa.

20. Oletko viimeisten kolmen vuoden aikana (kyllä/ei)

- osallistunut erityisen tuen opiskelijan arvioinnin mukauttamiseen?
- osallistunut osaamistavoitteista tai ammattitaitovaatimuksista poikkeamisen prosessiin erityisen tuen opiskelijan kohdalla?

21. Arvioi, miten seuraavat asiat toteutuvat erityisen tuen opiskelijoiden osalta siinä koulutuksessa, jossa työskentelet. (Toteutuu: erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, en osaa sanoa)

- Yhteisten tutkinnon osien arvioinnin mukauttamiseen on selkeät käytännöt.
- Ammatillisten tutkinnon osien arvioinnin mukauttamiseen on selkeät käytännöt.
- Yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteista poikkeamiseen on selkeät käytännöt.
- Ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista poikkeamiseen on selkeät käytännöt.

6. Yhteistyö eri tahojen kanssa

22. Arvioi erityistä tukea koskevan yhteistyösi toimivuutta. (Toimii: erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, yhteistyötä ei ole)

- Saamani tuki tai konsultaatio erityisopettajalta / erityisen tuen vastuuhenkilöltä erityiseen tukeen liittyvissä asioissa
- Muu erityiseen tukeen liittyvä yhteistyöni erityisopettajan / erityisen tuen vastuuhenkilön kanssa
- Erityiseen tukeen liittyvä yhteistyöni muiden opettajien ja ohjaajien kanssa (pois lukien erityisopettaja / erityisen tuen vastuuhenkilö)

23. Arvioi, miten erityiseen tukeen liittyvä yhteistyö toimii eri tahojen kanssa siinä koulutuksessa, jossa työskentelet. (Toimii: erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, en osaa sanoa)

- Yhteistyö kuraattoripalvelujen kanssa
- Yhteistyö psykologipalvelujen kanssa
- Yhteistyö opiskeluterveydenhuollon kanssa
- Yhteistyö nuorisotoimen/-palvelujen kanssa.
- Yhteistyö työ- ja elinkeinohallinnon kanssa.

24. Arvioi työelämäyhteistyön toteutumista koulutuksessa, jossa työskentelet. (Toteutuu: erittäin huonosti, huonosti, kohtalaisesti, hyvin, erittäin hyvin, en osaa sanoa)

- Erityisen tuen opiskelijoille on saatavilla työelämässä oppimiseen soveltuvia työpaikkoja.
- Työpaikkaohjaajat perehdytetään erityisen tuen opiskelijoiden tarpeisiin ja ohjaamiseen.
- Työpaikkaohjaajat saavat oppilaitoksesta tukea erityisen tuen opiskelijoiden ohjaamiseen ja tukemiseen työelämässä oppimisen aikana.
- Työpaikkaohjaajien erityiseen tukeen liittyvä osaaminen on riittävää.
- Työpaikkaohjaajien erityiseen tukeen liittyvä osaamista kehitetään suunnitelmallisesti.

7. Vahvuudet erityisessä tuessa

25. Mitkä ovat keskeiset vahvuudet erityisessä tuessa siinä koulutuksessa, jossa työskentelet?

8. Erityisen tuen valtakunnalliset linjaukset

Valtakunnallisilla linjauksilla tarkoitetaan tässä linjauksia, joilla erityisen tuen järjestämistä ja toteutusta kansallisesti ohjataan. Näitä ovat mm.

- [Laki](#) ja [valtioneuvoston asetus](#) ammatillisesta koulutuksesta,
- [Opetushallituksen ohje erityisen tuen järjestämisestä](#)
- [Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman tietosisältö](#)
- [Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman tietosisältö](#)

26. Erityisen tuen valtakunnalliset linjaukset tukevat erityisen tuen järjestämistä

- erittäin huonosti.
- huonosti.
- kohtalaisesti.
- hyvin.
- erittäin hyvin.

27. Miten kehittäisit erityistä tukea osana ammatillista koulutusta? Pohdi erityisesti erityisen tuen kansallista rakenteellista kehittämistä.

Palautetta Karville

28. Kysymykset olivat osuvia.

- Täysin eri mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Ei samaa eikä eri mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Täysin samaa mieltä

Halutessasi voit tarkentaa vastauksiasi yllä oleviin kysymyksiin.

29. Miten kehittäisit vastaavien arviointien toteutusta?

30. Muuta palautetta Karville.

KIITOS!